

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesről közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétyszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Készítsünk víztartó medencéket.

„Segíts magadon s az Isten is meg-
segít!” — mondja a közmondás. De ho-
gyan? kérdik talán némelyek? Egy másik
közmondás megadja a választ e szavak-
ban: „A nyomorúság sok mindenre meg-
tanítja az embert.”

Most, midőn a tartós szárazság miatt
csaknem mindenféle növény fejlődése meg-
állott s csaknem közohajjá váltott: „Bár
az ég csatornái már megnyílnának!” Bár
az Isten egy kis áldásos esővel itatná meg
a szomjas földet, mert különben semmi
sem lesz, beáll a szükség s jaj minekünk,
mert elveszünk, jaj különösen a szegény
embernek, mert még a pénzéért sem kap
eleséget. Oly időben, midőn csaknem álta-
lános a rémület a tartós szárazság miatt,
azt hiszem hasznos szolgálatot teljesítek a
közboldogságnak, ha azt mondom, hogy
készítsünk víztartó medencéket és a szom-
jas földet szárazság idején öntözzük, hogy
hozza elő az ő titkos kebeléből áldásait
számunkra.

Mindnyájan olvashatjuk a bibliából az
egyiptomi hét bő és hét szűk esztendő tör-
ténétét és a József előre látó bölcsességét,
melynek következtében Faraó őt megbizsa
a gabona raktárok készítésével s ezáltal
Egyiptom megmenekül az éhségtől és Jáko-
bot, az ő apját és testvéreit is megmenti
az éhen halástól.

Hasonló szolgálatot tesz ma Egyptom-

nak az angolok bölcsessége, mert ők a
Nilus folyó vizét víztartó medencékben fel-
foglalják és szárazság idején öntözik rét és
szántóföldjeiket.

Akik Bukarestben jártak, beszélnek, hogy
Bukarest környékén is sok öntöző készülék
van, melyből szárazság idején a bol-
gár és szerb zöldségtermelők öntöznek,
nagy árendát fizetnek s mégis olcsón adnak
mindent.

Mikor Budapesten jártam, egészen bá-
mulatra ragadtam a budapesti kertészeknek
azon fáradhatatlan munkássága, hogy foly-
ton öntözték s e miatt a virágos parkok és
gyepek örök tavaszt mutattak.

Igen sokszor hálátlankodunk Isten
íránt, hogy a munkát jól megtettük, a föl-
dünk is olyan jó, mint a másé s még
sincs kielégítő veteményünk, nem tudunk
annyit előállítani a nagy veteményes ker-
tünkben, mint a szegény asszony az ő ki-
csijéből. Igen, mert ő öntöz, gyomlál, míg
mi az Istenre bízunk, hogy amit akar, ad-
jon. Pedig: segíts magadon s az Isten is
megsegít.

Lám a jelen év tavaszán is, ha lettek
volna víztartó medencéink és öntöző esz-
közaink, mily hasznos és célszerű lett volna
az öntözés.

Eddig kaszálni való lucernánk, szépen
fejlődött őszi és kikelt tavaszi vetésünk
volna.

Sokszor hallottam és olvastam Hollan-
diáról, hogy ott a határok is mindmeg-
annyi gyümölcsös kertekké vannak vará-

zsolva és hogy a szülő a gyermekének nem
föld, hanem gyümölcsfa részt ad s a gyü-
mölcsták alatti helyet maga használja, any-
nyira szűk a föld. A mezők el vannak
látva csatornákkal, melyekből szárazság s
minden más alkalom adtán öntözik a
földjeiket és emiatt a növényeik hamar,
dusan és kiváló szépen nőnek és te-
nyésznek.

Bizony minálunk is hasznos volna a
víztartó medencék készítése és az öntöző
eszközök beszerzése sokszorosan megté-
rülne a növények gyors és dus fejlődése
által.

Mi nálunk úgy szólva kevés költséggel
lehetne létesíteni a szükséges víztartó me-
dencéket, mert hazánknak majd minden
vidéken bőviben van hol forrás, hol folyó-
viz, hol tó s amitől az Isten óvja meg a
mi magyar hazánkat, ha egy rendkívüli
szárazság előállana, akkor tudnók iga-
zán ezeknek a víztartó medencéknek a
kiszámíthatatlan jótékony hatását való-
ban mérlegelni. — Mert fájdalom, hogy
nekünk magyaroknak a magunk kárun-
kon kell tanulni, mivel a közmondás
szerint:

„A magyarnak igen sokszor hátul van
az esze.”

Készítsünk tehát víztartó medencéket
s a községeket lássuk el öntöző eszközök-
kel. A tüzi fecskendők jók volnának szűk-
ség esetén ily öntözésre is

Kozma Miklós.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Az én gasztronómiám.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Írta: E. Keményfi Katinka.

(Folyt. és vége.)

Másik évben második tanítónőt kapott isko-
lánk, aminek igen örvendtettem. Lakása éppen az
enyém mellett volt benn, az iskolaépületben és
volt közös előszobánk.

Konyhám csak nekem volt, neki nem. Ez
is a közös előszobából nyílt. Ő is vendéglői koszt-
hoz folyamodott.

Tele voltunk panasszal.

Ő ugyan Zólyom megyéből került oda, tehát
semmi esetre sem lehetett az a gusztusa a
kosztra nézve, mint nekem, mert az árpakenyér,
zabhaluska birodalmában, azt hiszem, egy erdélyi
jó ebéd, egy fenséges szép költemény poetikus
hatásával bírhat, mindazonáltal ő is panaszkod-
ott, hogy miért azt ő tudta.

Neki is volt Zólyomban egy huga, nekem
is volt egy Erdélyben.

Elhatároztuk, hogy elhozzuk őket s fő-
zünk otthon. Kettőért már érdemes otthon főzni.
En felajánlta a konyhát. Tapsoltunk, ugráltunk
örömlünkben, hogy mi otthon fogunk főzni.

Egyszerre elkomolyodtam s aggódalmasan
kérdem: „De Milka, tud-e maga főzni? Mert én
tudok!” — fejeztem be önérzettel.

Erre ő nyelt egyet.

Még akkor nem ismertem eléggé kartárs-
nőmet s nem tudtam az éh-korty nyelés lélek-
tani háttérére következtetni. Később volt időm,
mert hét évig voltunk együtt, míg ő onnan egy
nagy idegbetegséggel eltávozott, kitanulmányozni,
hogy mikor nagyot akart mondani, aminek a való-
diságában még ő maga sem hitt, rendesen na-
gyot nyelt.

Nagyot nyelt tehát s azt mondta, hogy
ó-jé! ő nagyon jól tud főzni.

Elhittem. Ő is elhitte, hogy én tudok s a
hugokért irtunk.

A hugaink megérkeztek.

Bevásárlásokat kellett tennem. Az én ház-
tartási sablonom népes családra illően élt emlé-
kezetemben. Nagy fazék, nagy lábas, minden
nagy. Mi ugyanis otthon sokan voltunk. Később,
mint tanuló a kolozsvári felsőbb leányiskolában
is bennlakó lévén, ha a főzést megfigyeltem, ott
is nagy kvantumot láttam. Ott is nagy fazék,
nagy lábas, nagy leveses tál, minden nagy. Én
kicsi, apró edényt, kicsi lábat, piri fazekat csak
játéknak tartottam; olyat hivatása magaslátán,
azaz valóságos étellel megtöltve, plattenen sus-
torogva soha sem láttam. Nem is gondolkodtam
tehát azon, hogy milyen edények is kellenének
hát nekem, hanem megvettem a nagy fazekakat,
nagy lábat, nagy tálatat stb. Az én sablonom
ilyen volt. A hugomé is ilyen. S megkezdtek a
főzést tanítónőtársammal közös konyhában, közös
plattenen.

Hogy miket főztünk s milyenneket, kivált

kezdetben, azt az alábbiakból sejteni lehet, de
hogy a fűszert a mi kifogyhatatlan jó kedélyünk
és bolondságaink képezték 7 évig, az elfelejtethet-
etlenül élni fog emlékezetemben.

A dolog summája pedig az: kiszűlt, hogy én
is, meg a hugom is csak sok embernek
tudunk főzni, kettőnek nem.

Milka pedig se soknak, se kettőnek nem tu-
dott. Mi ugyanis hugommal első nap annyit főz-
tunk, hogy 8 ember jól lakhatott volna belőle. A
minőség jó volt. De reá kellett jönnünk, hogy
mi csak ketten lévén (eselédet közöst tartottunk,
egy szerb leányt, kosztjának felét én szolgáltat-
tam ki, felét Milka. Azt hiszem, a gyomra örökre
megemlegeti ezt a dualizmust!), tehát nekünk ke-
vesebb ennivaló kell, mint 8 embernek. Ez fé-
nyes igazsággént szűrődött le agyunkban mind-
járt az első főző napon. De hiába, hozzávetni
sehogy se tudtunk. Ha pl. a hus mennyiségét el
is találtuk, nem találtuk el a sózást! Ha a főze-
lék mennyiségéhez jól hozzávetettünk; a rántás
mennyiségét s a sózást bizonyosan elpuskáltuk.

Ez így ment jó darabig.

Konyhánk valóságos vegy-kísérletező labora-
torium volt, csak hogy mi nem elemekre vadász-
tunk, hanem vegyületeket, magyarán kotyvaléko-
kat állítottunk elő. Jó darabig nem voltunk ké-
pesek kis mennyiségben élvezhető ételeket főzni,
akármit csináltunk. Két probléma állott előttünk:
vagy tele főzni a nagy családi fazekakat és lá-
basokat, szóval 8-10 emberre valót főzni s
akkor jól eszünk, vagy pedig kicsit főzünk s
rosszat eszünk; azaz dehogy esszük meg! A

A legszebb imakönyvek jutányos áron kaphatók Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A legbecsültebbek között.

Vármegyénk szülöttei közül a hivatali állás vagy a kenyérkereset követelése szerint sokan, sőt számosan kerülnek el az ország távolabbi vidékeire, vetődnek el bőven idegenbe is, hol Romániába, hol Amerikába, hol munkálkodni, hol sanyarogni; ott élnek-halnak ezután gyakran, minden nyom nélkül övéikre és mireánk nézve, de hát vannak olyanok is, vannak, a kik szülőtte földükről elkerülve messzire, működésük és karakterük által kiválnak, tulemelkednek a köznapi tevékenység határán, hisz nevet szereznek maguknak s végül aztán becsületet szereznek, díszére válnak a székely névnek. Az utóbbiak közül való volt bethlenfalvi Balássy Ferenc.

A magyar Tudományos Akadémia közelebről tartott összes ülésén, ahol br. Eötvös Loránd elnök, Szentkláray Jenő történettudós és temesvári apátkanonok, egy másfél óráig tartó formás, szép és magvas beszédben emlékezett meg Balássy Ferencről, melynek meghallgatására az elhunyt rókonai közül megjelentek a gyűlésen Balássy János szurdok-püspöki plebános és Balássy Dénes fővárosi tanár is. Szentkláray részletesen méltatta az elhunyt székely mivoltát, tudományos érdemeit, történeti tanulmányait, a melyeknek sorát szülőtte földjéről szóló tanulmányokkal kezdte meg. Sem az akadémikusok, sem az Akadémia falai bizonyára sohasem hallottak Udvarhelyről, Bethlenfalváról, azoknak romantikus fekvéséről, régi székely szokásokról, régi tanárokról olyan színes, ragyogó rajzolatot, a minőt Szentkláray beszédében festett róluk. Igazán irt, szeretettel mondott, mégis történeti és reálhűségű méltatás volt az.

Minthogy vármegyénk szülöttei közül akadémikus egy sincs, mert azok, akik voltak, Orbán Balázs és Balássy Ferenc rég meghaltak már; tanulságul és figyelmeztetőül érdekesnek tartjuk közölni az emlékbeszéd főbb adatait, hogy kiki láthassa belőle, hogy nem mindig kicsinylőleg, sőt gyanuskodó mosolygással, a minek az utóbbi időben gyakran vagyunk tanúi, beszélnek másutt, de beszélnek megbecsülve, elismeréssel, sőt szeretettel is a székely emberről.

Szentkláray Jenő emlékbeszédét Balássy Ferencről azzal kezdte, hogy nálunk, magyaroknál, mint általában kisebb nemzeteknél, érdem minden lépés, még a legparányibb igyekezet is, a melylyel valaki hazáját, nemzete műveltségét és tudományos haladását előbbre vinni igyekszik. Annál nagyobb elismerés illeti meg az olyan férfiakat, kik, mint Balássy Ferenc, tulemelkedve a köznapi tevékenység határain, egész életük fölázdozó fáradaimaival szentelik magukat a haza szolgálatára s maradandó értékű alkotásokra. Balássy Ferenc nagyon egyszerű, igénytelen falusi pap volt; de a papságnak ma már ritkuló ama csoportjából, melynek tagjai nem a semmittevés és kényelemszeretet alacsony völgyeiben élvezik kiváltságos állásukat, hanem fölemelkedve a munka és kötelesség ideális régióiba, az emberi honfui földadatok hegytetőire, ebből a magasabb szem-

pontból tekintik hivatásukat s állásuk intézményeit a köz hasznára, a haza egyetemes céljainak előmozdítására fordítják.

A magyar katolikus klérus kiválóbb szellemei élénk tudatában voltak a papi rend természetéből folyó e magasztos hivatásuknak. A szent királyoktól adományozott gazdag birtokokat is csak azon címen tartotta meg a magyar katolikus egyház a mai napig, hogy e javak a vallás és erény támasztékai, a honvédelem segédforrásai s a tudomány és kultúra gyümölcsöző tőkéi legyenek, s kiváló munkássággal szerzett érdemek jutalmazására fordítottassanak. A klérus tevékeny részvéte a magyar nemzet művelődésében oly bensőleg szövődik egybe hazánk egyetemes kulturtörténetével, hogy szinte a magyar egyház virágzásának, avagy elhanyatlásának korszakait tünteti föl az a mérték, a melynek arányában a klérus nemzeti közéletünk terén érvényesülni tudott.

Ennek az igazságnak idejekorán fölismerésével indult el Balássy Ferenc tudományos és írói pályáján. Az ország határán, a székely Bethlenfalván született 1821-ben, december 9-én. Apja bethlenfalvi Balássy János földmivelő, anyja Simó Sára ősrégi nemes székely familiából eredtek. Az elemi tanulást születőhelyén, a gimnáziumot Székelyudvarhelyen kezdte s Budán, Szolnokon és Gyöngyösön folytatta, mert szülei korán elhalálozván, nagybátyja Balássy Pál tiszapüspöki esperes, kihozta őt a Székelyföldről Magyarországra és az egri egyházmegyében pappá neveltette. Áldozó pappá Pyrker László egri érsek szentelte föl 1845-ben. Mint káplán több helyen szolgált, közlegényi rangban végig küzdötte a függetlenségi harcot, s 1859-ben plebános lett Borsodmegyében Bán-Horvátiban, hol barátságot kötött Kazinczy Gáborral, ki akkoriban Toldyval együtt az Új magyar Múzeum-ot és az Újabb nemzeti könyvtárt szerkesztette. Egerben a folyóiratokban kezdte meg írói tudományos működését. 1870-ben Török-Szentmiklósról került plebánosnak, onnan 1881-ben Maklárra, a hol 1896-ban október 4-én meghalt.

Az Akadémia 1872-ben választotta meg levelező tagjává. Tudományos irodalmi munkásságát székely tanulmányokkal s a magyar őskor történelmi földrajz kérdéseinek földerítésével kezdte. Igen derék, rendkívül szorgalmas és nagyon lelkiismeretes történetíró volt. Művei közül nevezetesebbek: A rabonbánok, Székely dulkók, A tetemrehívás, vagy halálujítás, melyből Arany János kölcsönözte gyönyörű balladájának a tárgyát, továbbá a Hadi szemle a székelyeknél, A székely szokások ősrégisége, A székelyföld régi fő- és alesperesi kerületei és egyházai, Az egri egyházmegye alakulása, Szelistye és Talmács várának jogtörténelmi nyomozása, Sáros vármegye alakulása s régi elnevezése, Kemej megye, A székelyek alapszerződése, Ludányi Tamás egri püspök, A zámi és oháti apátságok, Suprutus provincia, vagy megye nyomozása, Sombolyi főesperesség, Sárvári várispánság és apátság, Az egri egyházmegye régi főesperességei és a vatikáni pápai tizedrova, A jászok megtelepítése,

valamit az osztályából, talán mosdóvizért meggy gondoltuk.

Amde egy napon elszámítottuk magunkat mi is, Milkáék is. Épen egyszerre léptünk ki az ajtón a közös előszobába fazékkal a kezünkben. A miénk reszelt tézsta leves volt. Sós, mint a géra és oly sűrű (a huncut reszelt minden levét magába szippolt), hogy a kanál megállott benne.

Az övök valami felvidéki gagymata volt, vajjal készített rántásos leves, nádmézzel megédesítve. Mert láttam, mikor főzték.

Amint így egyszerre kiléptünk, megdöbbenve állottunk meg, egymásra meresztettük szemeinket, mint két — azaz négy kérdő-jel (mert hugainkat is vittük magunkkal a sötét folyósi körutra), állottunk szemben egymással. A helyzetet én ismertem föl leghamarább és csengő hahotával adtam ennek kifejezést. Már a másik pillanatban mindnyájan neveltünk s lelepleztük titkainkat. Bevallották ők is, hogy minden este temetnek s irigyeltek bennünket főzési tudományunkért.

De aztán neki adtuk magunkat komolyan a studiumnak és sok igyekezet, sok gyakorlat meghozta a sikert.

Megtanultam kettőnek is jóízűen főzni.

Am, most veszem észre, hogy a milyen sűrű és tömör volt az a bizonyos reszelt tézsta leves, amelyet nem tudtunk megemészteni: ezt a tárcát épen olyan hosszú lére eresztettem.

Vajjon az elmondottak után lesz-e bátorsága D. G. urnak az én főztömhöz leülni?!

Ha igen, szívesen látom.

Megye és várispánság, Heves vármegye története a mohácsi vészig.

Balássy tudományos munkásságát általában becsületes alaposság jellemzi. A székely kérdésben a hun elméletet vallotta magáénak s ellenfele volt Hunfalvy Pálnak. A finn-ugor irányt bizonyos határon túl gyanusnak hitte. Kulturánk alapvető tényezőinek tanulmányozására elsősorban a nemzeti hagyományt, azután pedig a nyugati, vagy római hatások megfigyelését tartotta a legfontosabbnak!

Mint magánember, ritka puritán jellem volt. Spártai egyszerűségének bája, színezetű egyénisége elragadott mindenkit, aki vele valaha találkozott. Mint pap és az evangélium hirdetője, elsősorban önmagára irányozta figyelmét, hogy méltó legyen az Úr nyájának legeltetésére és példás életével szövetnekként világítson hűveinek. Német nyelvű községét Maklárt, magyarosította. A legönzetlenebb idealizmussal szolgálta egyházát és a magyar irodalmat. Jogosan várhatta volna, hogy munkás élete fáradaimaival legalább annyira vihesse, hogy öregségére megérdemelt helyet kapjon az egri székesegyház tizenhárom kanonoki stallumainak valamelyikében. Azonban ez nem történt... Mig hazánkban nem éppen ritka látvány, hogy név és érdem nélkül szűkölködő köznapi kisemberek fölkapaszkodnak egész a püspöki infulák szféráiba, őt következetesen mellőzték és falusi papnak hagyták. Adjunk neki helyet, — mondja Szentkláray emlékbeszéde végén — Akadémiánk legbecsültebb nevei sorában.

A volt urbéres erdők elidegenítésének korlátozása. A volt urbéres az urbéri rendezésből kifolyólag erdőilletőségük fejében részükre kihatott és az 1871. évi LIII. t.-c. 2. és 3. §-ainak határozmányaihoz képest teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal, de ugyanazon törvény 25. §-a szerint az erdőkre nézve az erdészeti rendszabályok betartásának kötelezettségével bírt területeket az erdőtörvény rendelkezéseinek kijátszására irányuló célzattal elidegeníteni igyekeznek. Ennek lehető megakadályozása végett mindazon esetekben, amidőn községi iskolai (iskola-alap) és községi tanítói erdőkre nézve községek vannak érdekelve, az ezen érdekeltég szempontjából elidegenítési jogügyleteknek jóváhagyására hivatott elsőfoku hatóságokat a belügyminiszter 1904. március 30-án 124,909 sz. a. kelt körrendeletével utasította, hogy ezen jogügylet jóváhagyása kérdésének elbírálásába csak akkor bocsátkozzanak, ha a szóban levő elidegenítéshez a földmivelésiügyi miniszter hozzájárulása már kieszközöltetett.

Krónika.

— Fővárosi levelezőnkől. —

Budapest, május hó 24-én.

A tavasz legszebb ünnepét ülte meg a keresztény világ. Királyunk Ő felsége budavári palotájában visszavonulva töltötte a pünköshti ünnepeket. Önök pedig a csiksomlyói bucsuban gyönyörködtek ezalatt valószínűleg.

Nálunk a pünköshti kongresszusok nagy érdeklődés mellett folytak le. Ezek között szinte szomorúan válik ki a községi és körorvosoké. Nem csoda, ha erről így nyilatkozik egyik fővárosi tekintélyes lapunk: »Micsoda elhagyott, elhanyagolt emberek. A jó Isten is levette róluk a kezét, a társadalom pedig éppenséggel nem nyult hozzájuk segítő kezével. Ha nem volna országos szervezkedés, a körorvosoknak kellett volna azt feltalálniuk. Minden egyes érdekük, mely őket egyénileg szolgálja, hozzá van növe az ország érdekéhez. És szinte utolsónak eszméltek a társadalmi szervezkedés önszorgító akciójára. A legszegényebb emberek, akik a legérdemesebbek is, egyszersmind a legszerényebbek. Az ő szervezkedésük ellen nem lehet kifogás, ellenkezőleg, céljuk, mely a humanizmusé, a magyar társadalom minden faktorának szimpátiájára és támogatására számíthat.«

A magyar kereskedők tegnapelőtt óta tényezők lettek Magyarország gazdasági szervezetében. — Sándor Pál elnöki megnyitójában a hazai kereskedő világ páratlan érdeklődése és impozáns részvétele mellett megtartott Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés célját így körvonalazta: fokozni a kereskedelem megbecsülését, megvédeni és növelni a kereskedő tisztességes keresetét. Békés uton, belátással és kölcsönös megértéssel akarja az új szervezet e célokat elérni s vezérlő csillagul a magyar haza érdekét tekinti. Ez pedig ilyen formán helyes elv.

szerb leány eszi meg. Mert mi nem vagyunk képesek megenni. Az első problémánál szívesen kitarítottunk volna, de a fizetés nem tartott ki mellette. Fájdalom a tanítói fizetéseket nem ilyen kulcs szerint állapították meg, hogy egy embernek 8 személyes fazekakban lehessen belőle főzni, hanem éppen megfordítva. Hát a másik problémánál kellett maradnunk. Kicsit főztünk és rosszat.

Minden igyekezetünk oda irányult azonban, hogy Milkáék valahogyan meg ne sejtsek a mi tudatlanságunkat. Milká elejétől fogva kicsi fazékban főzött. Amellett kövér volt, mint egy mézsárosné. Irigyeltük, bámultuk a tudományát, hogy akkora öklömnyi csuprocakakkal ilyen impozáns izmokat és hájat tud fenntartani. És titkolóztunk tovább.

Milkáék minden évés után dicsekedtek, hogy milyen jóízűet ettek. Nosza, mi is rágyújtottunk a dicsekvésre, hogy így meg úgy pompásan sikerült az ebédünk... nem is kellene ennyire anyagiassáknak lennünk... elkapunk... stb. Aztán a megenni nem tudott rossz ételeket, ha a szerb leány részét kiadtuk, eldugtuk, a kredenc legalsó polcára s amint „az est bontogatni kezdé szürke fátyolát“ — vagy én, vagy hugom kisurrantunk vele s a folyósó végén levő ablakon át kiöntöttük a kertbe!

Azt észrevettük mi is, hogy mikor már mi lefeküdtünk, Milkáék rendesen még egyszer végig mennek az előszobán, de nem tulajdonítottunk mi ezen jelenségnek semmi fontosságot: talán behoz

Franciaország és a Vatikán között a négy év óta folyó háború döntő ütközet felé készül. Loubet elnök ugyanis viszonzta III. Viktor Emánuel király párisi látogatását, a nélkül, hogy a pápánál tisztelgett volna. Eddig a dologból nagyobb konfliktus nem támadt s remélhetőleg békés uton sikerül elintézni a fölmerült világhírű incidens.

A japán-orosz háborúról érkezett harctéri tudósítások ismét nagy ellenmondásokba kerültek s így a helyzetről biztos hírt alig lehet tudni.

Visszatérve a hazai eseményekre, jelezhetem, hogy a képviselők vagy három hétre szétosztottak s a delegációknak is négy napi vakációjuk volt. A földművelésügyi miniszteriumban egy második államtitkári állást szerveznek. S a főrendiházban pünköszt szombatján megszavazott törvényeket még aznap szentesítette a király. A hivatalos lap pedig vasárnap közölte a vármegyei tisztviselők és községi jegyzők fizetésének rendezéséről s az állami beruházásokról szóló törvényeket.

Tan- és nevelésügy.

Tanítók és tanítónők figyelmebe. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 40246. sz. rendeletével értesítette vármegyéink kir. tanfelügyelőjét, hogy az oly szíves készséggel fogadott tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamot a folyó évi szünetben megújítja. Még pedig, hogy minél nagyobb mértékben eleget tehessen a felvételért folyamodók kérelmének, ezidén a tanfolyamokat kétszer oly nagyszámban lépteti életbe, mint a múlt évben voltak; nevezetesen: Budapest, Baján, Pápán, Modorban, Déván és Máramaroszigeten tanítók, s Kolozsvárott és Szabadkán pedig tanítónők részére. Mindenik tanfolyamra 50 hallgató vétetik föl, kik közül 30 ingyenes és 20 kedvezményes ellátásban (lakás és étkezés) részesül. Az utiköltsége valamennyi hallgatónak megtérítést nyer (másodoszt. vasúti jegy ára vagy a kész fuvar költség). A felvételért bármely jellegű iskolánál működő tanítók és tanítónők bélyeg nélküli kérvénnyel csakis az illetékes kir. tanfelügyelőség útján folyamodhatnak. A kérvények benyújtásának határideje folyó évi június hó 5-ik napja.

Különfélék.

— **Eljegyzések.** Dr. Keith Ferenc Udvarhelyvármegye egyik igen derék aljegyzője eljegyezte Kassay Rózsikát városunkban. — Muntz János homorodokládi járási m. kir. eszen-dőrőrmester pünköszt másodnapján eljegyezte Kovács Katinkát, Pollák Ignác kir. végrehajtó és nejeének nevelt leányát Homorodokládon. — Bots Lajos kolozsvári m. kir. adótsz. ugyancsak pünköszt másodnapján eljegyezte Csűrös Vilma Szentpéterfalván. — Ifj. Széll Géza székelykeresztúri törekvő fiatal kereskedő pedig Káza sa ilonkát jegyezte el Székelykeresztúron.

— **Az E. M. K. E. közgyűlése.** Az Emke f. hó 28-án tartja XX. rendes közgyűlését Kolozsváron. A közgyűlésen résztvehetnek a rendes, alapító és tiszteletbeli tagok. A közgyűlésre utazni óhajtok részére az egyesület 5 drb kedvezményes utazási igazolványt küldött fiók választmányunkhoz. A kik ezen igazolványokra igényt tartanak e hét folyamán átvehetik: Dr. Solymossy Lajos, főrealiskolai igazgatótól.

— **A székelykeresztúri állami tanítóképző intézet** — hír szerint — közelebből új épületet nyer. E célra 340,000 K építési költség van előirányozva. Ezen hír az egész vidéken nagy örömet keltett.

— **Hírlapírók gyűlése.** A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége Kulinyi Zsigmond elnöklésével minap tartotta országos gyűlését az „Otthon” negytermében, a tagoknak igen élénk részvétele mellett. Kulinyi Zsigmond élesen kikelt a vidéken mindenfelé felburjánzó krajcáros lapok ellen, melyek az újságírói proletáriátust szaporítják. Szóvá tették a budapesti újságírói testületnek a vidéki sajtóval szemben tanúsított rideg magatartását is, valamint a kereskedelmi minisztériumnak a vidéki lapok irányában a vasúti jegykedvezmények engedé-

lyezése körül követett szűkeklői és meg nem érdemelt elbánását. Elhatározták, hogy a szövetség kebelében választott bíróságot alakítanak, mely a hírlapírók viszályai esetén hivatva lesz dönteni. — A jövő esztendői közgyűlés megtartására Miskolc városát szemelték ki. A közgyűlést megelőző igazgatósági gyűlésen harminc új tagot vettek fel; az igazgatóságba pedig behívták az eddigi póttagok sorából Blaskovics Ferenc országgyűlési képviselőt Temesvárról és Sötét Sándor drt Egerből.

— **Budapest ritkaságai** közé tartozik a székesfővárosi Erzsébet szegényház s az abban elhelyezett munkaképtelenek sokasága. Hanem ezek között is a legérdekesebb az a 116 éves asszony aki állandó figyelem tárgya. Dr. Prasszer Tivadar orvos mindenkit lekötöztető szeretetre méltósággal kalauzolja a látogatókat. Nem csoda, hogy ezt a derék, széles látókörrrel és nagy tudással bíró kedves fiatal embert valósággal bálványozzák az összes munkaképtelenek. Alkalmunk volt erről meggyőződést szerezni, midőn az 1788-ban Sárospatakon, Zemplénvármegyében született agastyánt: Borsos Józsefné Einzig Jetti asszonyt meglátogattuk. Említésre érdemes még az a 100 éves öreg asszony is, akit Tordóyszki Erzsébetnek hívnak s aki Jaszeniczián, Árva vármegyében született. Mintaszerű rend, példás tisztaság vonul végig mindenütt s a székesfővárosnak valóban becsülete válik, hogy ily emberséges módon gondoskodik elaggott és munkaképtelenné vált szegényeiről. Vajjon a mi székely anyavárosunk mikor fog a humanitás oly magaslatára emelkedni, hogy szegényeinek menedékhelyét építsen?!...

— **A vasúti sztrájk következményei.** Mindinkább láthatóvá lesznek azok a károk, a melyeket a vasutasok sztrájkja a Máv. pénztárának okozott. A f. évi ápril havi áruforgalom ugyanis a Máv. vonalain az 1903. év hasonló időbeli forgalmához képest mintegy 24 százalékkal visszaesést mutat. Feladatott ugyanis ápril havában 158.933 kocsirakomány, 32.646 kocsival kevesebb, mint tavaly áprilisban. A darabárú forgalma is jelentékenyen csökkent, ez a forgalom ugyanis f. évi ápril havában 142.452 tonnát tett ki, ami 31.608 tonnával kevesebb a múlt évi ápril havi forgalomnál. Végül megemlítjük, hogy a Máv. igazgatósága a sztrájk idején utközben megromlott vagy elveszett árúkért kártérítés fejében eddig mintegy 57.000 koronát utalt ki, de a reklamációk száma még mindig oly nagy, hogy azok elintézése még 1½–2 hónapot is igénybe vesz.

— **Jókai-gyász.** Zongorára szerzette Z. Révész Anikó. Szövegét írta: Zempléni Árpád. Egy igen kellemes és hatásos zenéjű gyász-dal jelent meg Jókai Mór koszosz költőnk halála alkalmából Z. Révész Anikó, az ismert nevű zeneszerzőnőtől Budapesten. A gyönyörű zenéhez méltó szépségű a szöveg is, a mely így szól:

Versz rémes óra, itt a halál,
Meghalt a bölcs, a költő, a király;
Az éjnek barna szárnya ráterült,
Nagy álmódásba szenderült.
Isten veled, Isten veled!
Petőfi vár, Isten veled!

Sirba térsz, magyarok ragyogó csillaga,
Még is élsz, ott is élsz álmódol éjtszaka;
Álmódol mi nekünk,
Évezres nemzetünk
Legdicsőbb álma te, nagy álmódónk;
Álmódónk!

Elrejtett jós, uléma, nagy:
Ha jó, ha költ az óra, fölriadj!
Álmód, látomásod elbeszél,
Ugy őrizd Árpád nemzetét.
Isten veled, Isten veled!
Petőfi vár, Isten veled!

A zenemű ára csak 1 korona. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, zenemű-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

— **Trafikosi önkénykedés.** A székelyudvarhelyi dohány nagytőzsde e hó 24-én (heti vásárkor) ismét hosszú vagyis „szentheverdel” napot csinált magának. Nem tudjuk honnan veszi ezt a bátorságot, hogy lépten-nyomon áthágja a tilalmat? Annyi azonban bizonyos, hogy a felügyelő hatóságtól — úgy látszik — akár bukfenceket is vehet — a nagy közönség és főképp az állam rovására. A nevezett napon is délután egyszerűen önkényűleg becsukták a boltot s az egyedül általuk élvezett privilegiumnál fogva, a helybeli és vidéki közönség dohányt és bélyegét nem vásárolhatott. Kérdjük, meddig tart ez az önkénykedés? Tud-e és akar-e az arra illetékes hatóság rendet csinálni, vagy nem? ... (Beküldték.)

— **A sertésvész városunkban** járványos jellegűt öltött s mint szakértő állítja, részben a felügyelet lanyhaságán mult eddigéig, hogy alig volt időszak mostanában, melyben a járvány ne uralkodnék. Igen jellemző, hogy épen a ragályozás behurcolásának ellenőrzésére alkalmazott egyik egyén sertései kapták meg a betegséget s onnan terjedt el legutóbb a város sertés-állományára. — **Lövéte** tekintélyes nagyközönségből egyszerre nem kevesebb, mint 300 darab szarvasmarha száj- és körömfájásáról érkezett jelentés a napokban. — **Erked** község lóállományában a takonykór még folyton tart s szedi áldozatait. E hó 26-án ismét mintegy 114 darab lovat oltanak be. Oda érkezik az állategészségügyi felügyelő is Budapestről. Innen pedig Zonda József tvh m. kir. állatorvos utazott Erkedre.

— **Kidobott pénz** — bármily csekélynek látszó is — az olyan hirdetésért fizetett összeg, amelyet igen korlátolt számú és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely” apró és rendes hirdetései — melyeket hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a legolcsóbbak, mert feltétlenül eredményt biztosítók.

— **Vizsgai íráslapok** legfinomabb fehér papíron 100 darabonként 90 fillérért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a. kaphatók.

Nyilt-tér*

A Sarg-féle szilárd és folyékony Szappan a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi. Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Kedvezmény olvasóközönségünknek!

* Budapesti Bazar *

dus tartalmu, magas színvonalu és a legolcsóbb magyar modern divatlap. Előfizetési ára postai küldéssel vagy házhoz szállítva negyedévenként egy korona 50 fillér, akik azonban kiadóhivatalunknál, Székelyudvarhely, Kossuth-utca 15. szám alatt rendelik meg, azoknak jóval mérsékeltebb ár mellett kedvezményképen

1 korona 30 fillérért

küldetjük. — A „Budapesti Bazar” bármely hónap elsejétől megrendelhető. — A Budapesti Bazar minden számában kitűnő szépirodalmi rész, 40–50 ábrát tartalmazó divatváz, természetes nagyságu rajz- és kézmunkákat tartalmazó szabásiv, diszes borítékiv van. A szabásiv magyarázata világos és könnyen megérthető. A Budapesti Bazar a társadalom minden osztályának igényeit kielégíti. A divatot kereső uri nőknek és a munkás szabónőnek egyaránt szüksége van ez olcsó magyar divatlapra.

A Budapesti Bazar megjelen havonként kétszer, minden hónap elején és közepén.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Kertmegnyitás!

Szekelyudvarhelyt az „Erzsébet-kert“ folyó évi június hó 5-én megnyilik.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájspecialista műterme Kossuth-utca 31. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földmiveseleknek foghuzásokat és más apróbb műtetteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

Kézsmárky Akos

kocsikárpitos és fényező műhelye Székelyudvarhelyt, Kökereszt-tér 1. sz. Elvállal és pontosan készít a legkülönbözőbb kocsikat, szekereket; butorok bevonását, szobapadlók fényezését; kocsis és szekérüléseket, függőlámpák, kép- és tükörkeretek, valamint butorok aranyozását, fényezését. Költözködéseknél butorok és más kényesebb tárgyak szakszerű, felelősség mellett való becsomagolását teljesíti. — Ablakredőnyök nagy választékban kaphatók!

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz! Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.



Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

3-904. szám.

Faeladási hirdetmény.

A gyergyó-ujfalvi közbirtokosság közhirre teszi, hogy ujjfalvi községhezánál **folyó évi június hó 12. napján délután 2 órakor** kezdődő nyilvános árverésen eladja a nagy libánpataki 1902. és szilasi erdőrészen 1899. és 1901. években kijelölt vágásokban levő fenyőfaját.

Kikiáltási ára a libánpataki résznek 7648 K és a szilasi résznek pedig 5626 K, melyen alul a fa nem adatik el, bánatpénz a kikiáltási árak 10 százaléka.

Megkésve érkező vagy az árverési szerződés feltételétől eltérő utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A részletes árverési és szerződési feltételek az erdőbirtokos alólírott törvényes képviselőjénél megtekinthetők.

Tájékoztatóul szolgáljon, hogy a kihasználás alá kerülő területek a libánpataki 21. kat. hold kiterjedésű a községtől mintegy 20 km., a tutajozható Marostól 21, az országúttól 2, a Kassai-féle gőzfürésztől 4 és a legközelebbi vasuti állomástól pedig 33 km. távolságra van és hogy az

eladó fa luc és részben jegenye fenyő melmagasságban kéreggel együtt 10-70 átlag 25 cm., famagasság 9-32 átlag 22 m., haszonfa hossz. 7-22 átlag 15 m. vastaguak és 1912 m³ haszonfát.

A szilasi terület 45,3 kat. hold kiterjedésű a községtől 24 km., a tutajozható Marostól 25, a közelebbi vasuti állomástól 37. és a Kassai-féle gőzfürésztől 7 km. van; luc és részben jegenye fenyő melmagasságban kéreggel együtt 10-78 átlag 24 c.m., famagasság 9-32 átlag 21 m., haszonfa hossz. 7-22 átlag 14 m. vastaguak és 1872 m³ haszonfát tartalmazónak van becsülve.

Gyergyó-Ujfalu, 1904 május 19.

Az elnökség:

Bányász Sándor,
b. elnök.

Sólyom Péter,
b. jegyző.

Kérjen

csak

Selle és Káry-féle



legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscarina, chevreaux és lakkcipőhöz Bécs, XII/I.



Névjegyek, eljegyzési- és esküvőikártyák, meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Betegh Pál

könyvnyomdájában
Sz. Udvarhelyt,
Kossuth-utca 15. sz.

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

női- és férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

Tájékoztatóul rövid kivonat az árjegyzékből:

(A tavaszi és nyári időnyre igen hasznos tudni valók.)

Tavaszi és nyári divatcikkek dus raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítettése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

Női ruha-kelmék méterenkint	0.25-2.50 frtig.
Jó mosó kartonok	0.14-0.30 frtig.
" " pikétek	0.20-0.38 frtig.
" " szatének	0.28-0.48 frtig.
Selymfényű voilok	0.28-0.40 frtig.
Zefirek	0.18-0.40 frtig.
Oxfordok	0.24-0.36 frtig.
Lepedő vásznak 156-200 cm. szélességig	0.45-1.10 frtig.
Véges vásznak (23 méteres végenként)	3.50-12 frtig.
Férfi ruha-posztók mt.-kint	1.10-7.50 frtig.
Diszitett női kalapok	0.70-12 frtig.
Nap és esernyők, fekete és színes	1.00-8.50 frtig.
Női kész bluzok	0.80-5.50 frtig.
Dus raktár női és férfi fehérneműekből, férfi és fiu kalapokból. Butorkelmék, asztal és ágyterítők, függönyök, futó és gárnitúra, valamint fali- és ágyelő-szőnyegek. Selyem, gyapju és mosókendők. Abroszok, szalvéták, portörülők és törülköző-kendők. Zsebkendők. Szalagok. Csipkék, csipkeszövetek, csipkegallérok, zsinórdíszek, nyakkendők és haris-	

Férfi és fiu ruhák legújabb divat szerinti elkészítettését — mérték után kitűnő szabásért teljes felelősséget vállalva — feltűnően olcsó árak mellett eszközölöm.

Tekintettel az árak emelkedésére a fenti olcsó árak csak a jelenlegi készlet kiárusításáig kötelezők.

nyák. Férfi és fiu kész ruhák, saját készítményű matracok. Selyem és cloth paplanok, takarók s több más mindennapi szükségletek.

Férfi, női és gyermekcipők árából:

Kis gyermekcipők 45 krtól 50 krig. Nagyobb fűzős 90-1.10-1.30-1.60-1.90-2.20 frtig. Férfi, bőr, cugos 2.60-3.20-4.20-6.50 forintig. Női, bőr, cugos 2.70-3.20-5.00 forintig. Női, bőr, fűzős 3.-3.80-4.80-5.50 frtig. Női, bőr, gombos finom 4.80-5.50 forintig. Női, lakk, kivágott 1.90-2.20-2.60 frtig. Gyermek, lakk, kivágott 1.50-1.70 forintig. Női, chefro, félcipő 2.90-3.50 frtig. Női, chefro, gombos 3.30-3.80 frtig. Vászonn cipő, fekete és barna (női) bőrrel körözve 95 krig. Ugyanez (férfi) 1 frt 10 krig.

Férfi divatosztály:

Egész rend sacco-öltöny 12 frttól feljebb, minőség szerint minden elképzelhető árakban. Egész rend Kaiser (salon) öltöny finom anyagból már 22 frttól feljebb; elegáns, finomabb kelméből 28 frttól, legfinomabb kelméből 34 forintig.

Férfi és fiu kész-ruhák áruháza. Ezen ágon a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra föl hívni a közfigyelmet!!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, verseyen kívüli árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tennis és torna-cipők dus választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o